

§ 95

Dnr KS 2016/00392-715

Beslut - Motion från (M), Bemöt hemlösheten i Västerås med " Social Impact Bonds"

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Att-sats 1 i motionen bifalls

Att-sats 2 i motionen avslås

Att-sats 3 i motionen bifalls

Reservation

Vasiliki Tsouplaki (V) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

I en motion till kommunfullmäktige yrkar Elisabeth Unell (M) och Anna Hård af Segerstad (M) kommunfullmäktige besluta

1. att kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten bland de som definieras som uteliggare.
2. att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond.
3. att kommunstyrelsens får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering.

Motionärerna anför i motionen daterad den 7 april 2016 att antalet hemlösa ökar och att nya tillvägagångssätt för att komma tillrätta med problemet är något som staden måste vara beredd att pröva.

Modellen Social Impact Bonds bygger på att ett avtal upprättas med en privat utförare om en tjänst inom det offentliga ansvarsområdet där utfallet är så osäkert att kommunen inte anser sig kunna ta risken. Avtalets konstruktion bygger på att då överenskommet mål inte uppnås så utgår ingen ersättning. Om vissa nivåer uppnås däremot kan utföraren få ersättning och

viss vinst. En vinst som sedan kan återinvesteras i verksamheten om det gäller en icke vinstdrivande organisation.

Motionen har den 12 april 2016 remitterats till Individ- och familjenämnden.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Att-sats 1 i motionen bifalls

Att-sats 2 i motionen avslås

Att-sats 3 i motionen bifalls

Yrkanden

Vasiliki Tsouplaki (V) yrkar avslag på förslaget.

Amanda Agestav (KD), Elisabeth Unell (M) och Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Proposition

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels Vasiliki Tsouplakis (V) förslag, dels Amanda Agestavs (KD), Elisabeth Unells (M) och Ann-Christine From Utterstedts (SD) förslag. Ordföranden föreslår en propositionsordning där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslagen propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Kopia till

Individ och familjenämnden

Johan Wennhall
Epost: johan.wennhall@vasteras.se

Kopia till
Individ och familjenämnden

Kommunstyrelsen

Svar på Motion från (M) - Bemöt hemlösheten i Västerås med " Social Impact Bonds"

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Att-sats 1 i motionen bifalls

Att-sats 2 i motionen avslås

Att-sats 3 i motionen bifalls

Ärendebeskrivning

I en motion till kommunfullmäktige yrkar Elisabeth Unell (M) och Anna Hård af Segerstad (M) kommunfullmäktige besluta

1. att kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten bland de som definieras som uteliggare.
2. att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond.
3. att kommunstyrelsens får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering.

Motionärerna anför i motionen daterad den 7 april 2016 att antalet hemlösa ökar och att nya tillvägagångssätt för att komma tillrätta med problemet är något som staden måste vara beredd att pröva.

Modellen Social Impact Bonds bygger på att ett avtal upprättas med en privat utförare om en tjänst inom det offentliga ansvarsområdet där utfallet är så osäkert att kommunen inte anser sig kunna ta risken. Avtalets konstruktion bygger på att då överenskommet mål inte uppnås så utgår ingen ersättning. Om vissa nivåer uppnås däremot kan utföraren få ersättning och viss vinst. En vinst som sedan kan återinvesteras i verksamheten om det gäller en icke vinstdrivande organisation.

Motionen har den 12 april 2016 remitterats till Individ- och familjenämnden.

Individ och familjenämndens yttrande

Individ- och familjenämnden konstaterar att modellen inte är utprovad i Sverige och att det inte finns några utvärderingar som visar hur den passar i det svenska förvaltningsrättsliga systemet och vilka sociala och ekonomiska effekter som kan uppstå. Eftersom det är mycket angeläget att minska utanförskap och hemlöshet menar nämnden att man bör följa ett nationellt utvecklingsarbete.

En utredning av innebörden av begreppet Social Impact Bonds är framtagen av nämnden där man redogör för konstruktionen, fördelar och nackdelar samt konstaterar att det inte finns några kända nationella resultat.

Utredningen redovisas i bilaga i detta ärende.

Stadsledningskontorets övervägande

Stadsledningskontoret finner modellen som mycket intressant och att den ligger i linje med att finna nya innovativa samverkansytter med civilsamhället och dess organisationer. Som Individ och familjenämnden anför råder det dock en stor osäkerhet kring hur modellen passar in i det svenska systemet. Det som inte anförts i yttrandet gäller också hur modellen passar mot lagen om offentlig upphandling och andra regleringar i t ex förvaltnings- och kommunallag.

En annan modell som också tar sikte på att öka effekter av samverkan med externa aktörer inom civilsamhället är idéburet offentligt partnerskap (IOP). Den här modellen är utprövad och formerna utvärderade inom de förvaltningsrättsliga reglerna. Denna modell kommer inte åt riskbenägenhet och investeringsvilja för osäkra utfall, men skapar genom sin konstruktion ett betydande mervärde genom att tillföra ideellt arbete och extern finansiering för angelägna sociala insatser.

Hemlösheten är en fråga som ligger under Individ och familjenämndens ansvarsområde. De modeller och metoder som nämnden vill utveckla för att bemöta problematiken runt den frågan har den full rådighet över. Social Impact Bonds som form skulle dock, vid sidan av hemlöshet, även kunna vara ett verktyg för andra sociala områden. Motionärernas första att-sats om att kommunstyrelsen skulle få ett uppdrag att återkomma med ett förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten föreslås därför bifallas.

Den sociala resursfonden syftar till att stimulera och skapa möjligheter att genomföra tidiga och förebyggande insatser som stödjer en långsiktigt hållbar social/kulturell samhällsutveckling. Kommunfullmäktige kan ett år med ett gott resultat reservera en del av bokslutsresultatet till den sociala investeringsfonden. Reserveringen prövas då mot andra framtida finansieringsbehov.

Modellen med Social Impact Bonds kan passa under de kriterier som beslutats av Kommunstyrelsen 2013-09-04 i riktlinjerna för social resursfond. Där anges dock hur beredningen av inkomna ansökningar sker och att prioritering sker efter bedömningar av bedömda socioekonomiska effekter, samverkan inom kommunen eller med extern aktör, förväntat resultat och varaktiga effekter.

Beredningen är således fastställd enligt de beslutade riktlinjerna. En ansökan kan inkomma om Kommunfullmäktige beslutar att anslå medel till den sociala resursfonden, men då i konkurrens med andra initiativ. Motionärernas andra att-satts att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond lämnas därför utan ytterligare åtgärd.

I linje med förslaget om bifall till motionärernas första att-sats föreslås att den tredje att-satsen om att kommunstyrelsen får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering bifalles.

Individ- och familjenämnden

§ 184

Dnr IFN 2016/00261-010

Motion från (M) - Bemöt hemlösheten i Västerås med Social Impact Bonds

Viktoria Högström Unell (M) avstår att delta i beslutet till förmån för Moderaternas yrkande i kommunstyrelsen.

Beslut

Individ och familjenämnden godkänner yttrandet och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Motionen från (M) daterad 7 april 2016 tar upp att antalet hemlösa ökar. 2015 visade kartläggningen att antalet hemlösa var 888 personer och att 97 av dessa personer var uteliggare. Staden måste vara beredd att prova nya sätt att komma tillrätta med hemlösheten och vill att modellen Social Impact Bonds prövas för att minska utanförskap och därmed hemlöshet. Modellen föreslås användas för att öka sysselsättningen, minska psykisk ohälsa och öka möjligheten att få tak över huvudet för uteliggare. Kommunstyrelsen har den 12 april 2016 begärt yttrande från Individ och familjenämnden.

Individ och familjenämnden håller med om att det är mycket angeläget att minska utanförskap och hemlöshet. Utifrån att det idag inte finns några kända resultat för finansieringsmodellen Social Impact Bonds i Sverige anser nämnden att kommunen bör följa det utvecklingsarbete som sker.

Sociala nämndernas förvaltning har i skrivelse den 27 maj lagt fram förslag till beslut.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Kopia till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

Patrik Kalander
Sociala nämndernas förvaltning
patrik.kalander@vasteras.se

YTTRANDE
2016-05-27

Sid

Diariernr
2016/261-IFN-010
Er referens
2016/392-KS-715

Yttrande över motion från (M) – Bemöt hemlösheten i Västerås med ”Social Impact Bonds”.

Motionen från (M) daterad 7 april 2016 tar upp att antalet hemlösa ökar. 2015 visade kartläggningen att antalet hemlösa var 888 personer och att 97 av dessa personer var uteliggare. Enligt motionen måste staden vara beredd att prova nya sätt att komma tillrätta med hemlösheten och vill att modellen Social Impact Bonds prövas för att minska utanförskap och därmed hemlöshet. Modellen föreslås användas för att öka sysselsättningen, minska psykisk ohälsa och öka möjligheten att få tak över huvudet för uteliggare. Motionen innehåller tre yrkanden.

Att kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten bland de som definieras som uteliggare.

Social Impact Bonds, eller välfärdsobligationer, är en ganska ny finansieringsmodell som började användas i Storbritannien kring 2009-2010 och har i viss mån spridit sig till andra länder. Modellen har väckt ett visst intresse inom innovationssektorn och inom det politiska livet men har knappt provats i Sverige och det finns ännu inga utvärderingar kring hur modellen passar in i de svenska förutsättningarna eller vilka sociala eller ekonomiska effekter en sådan modell skulle kunna få. Stadsjuristen Casper Tham har på förvaltningens begäran gjort en utredning av innebörden av begreppet Social Impact Bonds. Denna PM bifogas detta yttrande.

Av denna PM framgår bland annat att finansieringsmodellen avser privat utförande av tjänster på uppdrag av allmännyttan och att modellen främst är avsedd för projekt vars resultat är så osäkra att det inte är möjligt för kommunen att ta investeringsrisken. Denna faller istället på privata investerare som betalar de sociala aktiviteterna. Om och när specifika resultat uppnås betalar kommunen ersättning till investeraren. Ersättningen inkluderar en viss vinst. Det finns både för- och nackdelar med Social Impact Bonds. Bland fördelarna lyfts bl a fram att icke vinstdrivande organisationer kan få en chans att erhålla vinst som kan investeras i andra projekt och om projekten lyckas, så kan kostnaderna plus vinst ändå innebära en besparing för allmännyttan. Modellen innebär att privata vinster måste medges genom allmännyttiga verksamheter och några nackdelar som lyfts fram är risken att investerare tenderar att välja mottagare där små insatser räcker för att nå målen och att man lämnar andra med större behov utan insatser. Även arbetsmiljörisker som en följd av osäker finansiering nämns.

Individ och familjenämnden håller med om att det är mycket angeläget att minska utanförskap och hemlöshet. Utifrån att det idag inte finns några kända resultat för finansieringsmodellen Social Impact Bonds i Sverige, anser nämnden att kommunen bör följa det utvecklingsarbete som sker.

Att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond.

Kommunstyrelsen har avsatt medel till den sociala resursfonden och anger direktiv för hur de medlen får användas. Kommunstyrelsen har därmed möjlighet att besluta om finansieringsmodellen Social Impact Bonds ska prövas med stöd av dessa medel.

Att kommunstyrelsen får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering.

Om kommunstyrelsen finner att finansieringsmodellen Social Impact Bonds bör utredas och införas ser Individ och familjenämnden inte några hinder till att undersöka möjligheten.

Utredning av innebörden av begreppet Social Impact Bonds

Social impact bonds (SIB) eller välfärdsobligationer

SIB är en finansieringsmodell för privat utförandet av tjänster på uppdrag av allmännyttan (ex. kommun). Modellen är avsedd att användas på sådana projekt vars resultat är så osäkra att det inte är möjligt för kommunen att ta investeringsrisken. Enligt SIB-modellen erbjuder en (eller flera) privata investerare pengar för genomförandet av sociala aktiviteter. Under genomförandetiden betalas kostnaderna av den privata investeraren. Om och när ett specifikt resultat uppnås betalar kommunen en överenskommen summa till investeraren, vilken inkluderar en viss vinst. Modellen involverar ofta ett antal konsulter som förhandlar kontrakten, projektleder och utvärderar resultaten.

Modellen kommer från Storbritannien, men har använts i USA, Australien och Canada. De flesta projekt har utförts inom områdena brottsförebyggande, utbildningsinsatser och hemlöshet.

Exempel på användning:

Invest AB investerar 2 milj. kr i ett program som ska hjälpa unga män från Västerås kommun som sitter i fängelse att lära sig hantverk som statistiskt och vetenskapligt belagt ökar chansen för att de avhåller sig från fortsatt brottslighet. Efter att fångarna släppts ut utvärderas under en period på 2 år hur många som återfallit i brottslighet. Om antalet är 10 % lägre än den genomsnittliga återfallsfrekvensen har Västerås kommun sparat 3 milj.kr i kostnader. Invest AB erhåller då 2,5 miljoner från Västerås kommun.

Bland fördelarna med SIB:s har bl.a. framhållits följande:

Icke vinst drivande organisationer får en chans att erhålla en vinst som kan investeras i andra projekt. Om projektet inte når målen har organisationen ändå uppnått sitt övergripande mål om att utföra sociala insatser. Resurserna hos vinstdrivande bolag kan tas tillvara av kommuner och myndigheter, som därigenom får projekt utförda som annars aldrig hade genomförts. Även ett projekt som inte når målen innebär att en metod testats, och ökar på så sätt kunskapsbasen. Om projekten lyckas så innebär utbetalandet av kostnaderna plus vinst ändå en besparing för allmännyttan.

Bland nackdelarna med SIB har bl.a. framhållits följande:

SIB:s innebär att privata vinster medges genom allmännyttiga verksamheter. Investeraren tenderar att skumma grädden. Det mest lönsamma för investeraren är att välja ut mottagare där små insatser räcker för att nå de överenskomna målen och lämna andra med större behov helt utan insatser. SIB:s äventyrar även arbetsmiljön för personalen som utför de konkreta uppgifterna. Osäkerheten om huruvida projektet ska erhålla offentlig finansiering kan medföra en bristande stabilitet och kontinuitet för arbetstagarna. Detta kan i sin tur medföra att arbetstagarna utsätts för en hets att uppnå vissa kortsiktiga men mätbara mål, men som motverkar bestående genomslag och kvalitet. Syftet med SIB är att överföra risk från den offentliga till det privata. Samtidigt lämpar sig modellen främst för utförandet av insatser som statistiskt redan uppvisat goda resultat.

Tidigare kända resultat

Vad jag kunnat utreda finns inga kända resultat från Sverige. Ett projekt för framtagande av en SIB-modell har genomförts av Magelungen Utveckling AB vilken finansierats av Vinnova. Projektet avsåg att motverka skolfrånvaro. Projektet tycks inte ha fullföljts med ett genomförande. Någon finansiering från Vinnova har i vart fall inte erhållits.

Casper Tham

Stadsjurist, Västerås stad

Motion

Västerås den 7 april 2016

Bemöt hemlösheten i Västerås med ”Social Impact Bonds”

Enligt Västerås stads kartläggning så var totalt 888 personer bostadslösa år 2015, vilket är en ökning från 2014. Av de 888 personerna utgör antalet uteliggare 97 personer, vilket även det är en ökning från föregående år. Socialstyrelsen definierar hemlösheten utifrån fyra situationer, där uteliggare räknas till en typ av situation. Hemlös är ett vidare begrepp där en person inte har en egen bostad.

Alla är nog överens om att hemlöshet i alla dess former är något av det värsta som kan drabba en människa. Därför måste vi från stadens sida vara beredda att våga pröva nya tillvägagångssätt för att försöka komma tillrätta med problemet.

I Storbritannien har man, både inom socialdemokratiska och konservativa regeringar, jobbat med något som kallas för *Social Impact Bonds*. Det handlar om att införa incitament och konkurrens inom offentligt finansierat socialt arbete.

Social Impact Bonds går ut på att det offentliga avsätter en viss summa pengar som ska betalas ut för att komma till rätta med ett problem. Oberoende organisationer kan därefter ansöka om att få jobba med projektet och lösa problemet. Grunden med denna metod är att inga offentliga medel betalas om åtgärderna inte visar resultat. Det innebär alltså att de organisationer som tar på sig att åtgärda problemet står för risken, men får en belöning om de lyckas.

Moderaterna menar nu att denna modell bör prövas i Västerås stad när det gäller uteliggare, med målet att minska utanförskapet och därmed hemlösheten. Vi tror att projektet kan användas för att till exempel öka sysselsättningen, minska den psykiska ohälsan och öka möjligheterna till att få tak över huvudet för uteliggare i Västerås.

Moderaterna vill nu ge kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att förbättra situationen för Västerås uteliggare. När det gäller finansiering av projektet föreslår vi att staden avsätter medel från Västerås stads sociala resursfond.

Yrkande

Moderaterna yrkar

Att kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten bland de som definieras som uteliggare.

Att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond.

Att kommunstyrelsen får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering.

Elisabeth Unell (M)

Anna Hård af Segerstad (M)

Johan Wennhall
Epost: johan.wennhall@vasteras.se

Kopia till
Individ och familjenämnden

Kommunstyrelsen

Svar på Motion från (M) - Bemöt hemlösheten i Västerås med " Social Impact Bonds"

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Att-sats 1 i motionen bifalls

Att-sats 2 i motionen avslås

Att-sats 3 i motionen bifalls

Ärendebeskrivning

I en motion till kommunfullmäktige yrkar Elisabeth Unell (M) och Anna Hård af Segerstad (M) kommunfullmäktige besluta

1. att kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten bland de som definieras som uteliggare.
2. att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond.
3. att kommunstyrelsens får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering.

Motionärerna anför i motionen daterad den 7 april 2016 att antalet hemlösa ökar och att nya tillvägagångssätt för att komma tillrätta med problemet är något som staden måste vara beredd att pröva.

Modellen Social Impact Bonds bygger på att ett avtal upprättas med en privat utförare om en tjänst inom det offentliga ansvarsområdet där utfallet är så osäkert att kommunen inte anser sig kunna ta risken. Avtalets konstruktion bygger på att då överenskommet mål inte uppnås så utgår ingen ersättning. Om vissa nivåer uppnås däremot kan utföraren få ersättning och viss vinst. En vinst som sedan kan återinvesteras i verksamheten om det gäller en icke vinstdrivande organisation.

Motionen har den 12 april 2016 remitterats till Individ- och familjenämnden.

Individ och familjenämndens yttrande

Individ- och familjenämnden konstaterar att modellen inte är utprovad i Sverige och att det inte finns några utvärderingar som visar hur den passar i det svenska förvaltningsrättsliga systemet och vilka sociala och ekonomiska effekter som kan uppstå. Eftersom det är mycket angeläget att minska utanförskap och hemlöshet menar nämnden att man bör följa ett nationellt utvecklingsarbete.

En utredning av innebörden av begreppet Social Impact Bonds är framtagen av nämnden där man redogör för konstruktionen, fördelar och nackdelar samt konstaterar att det inte finns några kända nationella resultat. Utredningen redovisas i bilaga i detta ärende.

Stadsledningskontorets övervägande

Stadsledningskontoret finner modellen som mycket intressant och att den ligger i linje med att finna nya innovativa samverkansytter med civilsamhället och dess organisationer. Som Individ och familjenämnden anför råder det dock en stor osäkerhet kring hur modellen passar in i det svenska systemet. Det som inte anförts i yttrandet gäller också hur modellen passar mot lagen om offentlig upphandling och andra regleringar i t ex förvaltnings- och kommunallag.

En annan modell som också tar sikte på att öka effekter av samverkan med externa aktörer inom civilsamhället är idéburet offentligt partnerskap (IOP). Den här modellen är utprovad och formerna utvärderade inom de förvaltningsrättsliga reglerna. Denna modell kommer inte åt riskbenägenhet och investeringsvilja för osäkra utfall, men skapar genom sin konstruktion ett betydande mervärde genom att tillföra ideellt arbete och extern finansiering för angelägna sociala insatser.

Hemlösheten är en fråga som ligger under Individ och familjenämndens ansvarsområde. De modeller och metoder som nämnden vill utveckla för att bemöta problematiken runt den frågan har den full rådighet över. Social Impact Bonds som form skulle dock, vid sidan av hemlöshet, även kunna vara ett verktyg för andra sociala områden. Motionärernas första att-sats om att kommunstyrelsen skulle få ett uppdrag att återkomma med ett förslag på hur Social Impact Bonds kan användas för att minska hemlösheten föreslås därför bifallas.

Den sociala resursfonden syftar till att stimulera och skapa möjligheter att genomföra tidiga och förebyggande insatser som stödjer en långsiktigt hållbar social/kulturell samhällsutveckling. Kommunfullmäktige kan ett år med ett gott resultat reservera en del av bokslutsresultatet till den sociala investeringsfonden. Reserveringen prövas då mot andra framtida finansieringsbehov.

Modellen med Social Impact Bonds kan passa under de kriterier som beslutats av Kommunstyrelsen 2013-09-04 i riktlinjerna för social resursfond. Där anges dock hur beredningen av inkomna ansökningar sker och att prioritering sker efter bedömningar av bedömda socioekonomiska effekter, samverkan inom kommunen eller med extern aktör, förväntat resultat och varaktiga effekter.

Beredningen är således fastställd enligt de beslutade riktlinjerna. En ansökan kan inkomma om Kommunfullmäktige beslutar att anslå medel till den sociala resursfonden, men då i konkurrens med andra initiativ. Motionärernas andra att-satts att Västerås stad avsätter medel från stadens sociala resursfond lämnas därför utan ytterligare åtgärd.

I linje med förslaget om bifall till motionärernas första att-sats föreslås att den tredje att-satsen om att kommunstyrelsen får i uppdrag att undersöka om det finns möjlighet att ansöka om EU-medel som en delfinansiering bifalles.